

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖМУНІЦИПАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Стаття присвячена дослідженню питань зарубіжного досвіду організації та ефективного функціонування міжмуніципального співробітництва (ММС); досліджуються основні підходи до організації ММС та окремі нормативно-правові положення.

Ключові слова: міжмуніципальне співробітництво, місцеве самоврядування, міжрегіональне та транскордонне співробітництво.

Зарубіжний досвід міжмуніципальної співпраці демонструє значну кількість варіантів вирішення завдань, що виходять за рамки можливостей одного муніципального утворення. Для централізованого представлення своїх інтересів на державному рівні муніципалітети майже в усіх країнах утворюють ті чи інші інтегровані форми діяльності. Можливість об'єднання муніципальних утворень в союзи й асоціації передбачена законодавством більшості зарубіжних країн. Такі союзи існують уже багато років й нагромадили значний досвід роботи. Водночас, крім цієї форми інтеграції в системі місцевого самоврядування, світовий досвід демонструє широке розмаїття форм співпраці, які визначені та закріплені нормативно.

У значній кількості європейських країн сьгодні органам місцевого самоврядування надані майже необмежені повноваження, що стосуються територіального розвитку. Вони мають право приймати будь-які законні рішення. Водночас певна система контролю залишається, як це і має бути у демократичній державі – всі акти органів місцевого самоврядування підлягають юридичному контролю.

Такий досвід вважається нами вкрай необхідним для аналізу, вивчення та застосування при розробці нормативно-правової та методологічної бази активізації інтеграційних процесів у вітчизняному місцевому самоврядуванні.

Окремі аспекти зарубіжного досвіду міжмуніципальної співпраці досліджуються у працях вітчизняних науковців: О. Андрійка, В. Бакуменка, О. Берданової, О. Бойко-Бойчука, В. Вакуленка, В. Кампо, І. Камінника, О. Ковриги, В. Колтун, В. Кравченка, В. Куйбіди, Ю. Лебединського, О. Лебединської, В. Парашука, В. Пархоменка, М. Пухтинського, М.Пітцика, В. Прошка, В. Рубцова, В. Удовиченка, А. Ткачука, Ю. Шарова та ін. Так, автори посібника з питань міжмуніципального співробітництва

[1] досить чітко визначають відмінності світового та вітчизняного досвіду міжмуніципального партнерства, зазначаючи, що "форми розвитку ММС у різних країнах суттєво відрізняються між собою. Деякі з цих відмінностей пояснюються культурними особливостями, традиціями та особливостям розвитку. У деяких країнах автономія органів місцевого самоврядування є досить молододою, а ММС розвивається головним чином як ініціатива окремих мерів, а не результат політики уряду (наприклад Україна)" [1, с. 20].

Незважаючи на існування певної кількості праць із цієї проблематики, зарубіжний досвід міжмуніципального співробітництва, як і всіх інших проявів інтеграції в системі місцевого самоврядування, потребує більш детального вивчення та відповідних наукових досліджень. В Україні, враховуючи новизну проблематики, необхідно розробити теоретико-методологічні та нормативно-правові засади здійснення і забезпечення ефективного міжмуніципального співробітництва на основі кращих практик та напрацювань інших країн, що вже досягли певних успіхів у цьому.

Мета статті – проаналізувати окремі аспекти міжнародного досвіду організації та забезпечення ефективного функціонування міжмуніципального співробітництва, виділення найбільш ефективних підходів.

У більшості розвинутих демократичних країн міжмуніципальна співпраця відбувається не лише з метою захисту політичних прав муніципалітетів та просування їх інтересів, а й для розвитку управлінських технологій, захисту професійних інтересів муніципальних служб, об'єднання ресурсів муніципалітетів у формі різних комерційних і некомерційних господарюючих суб'єктів при асоціаціях для надання послуг муніципалітетам тощо.

У США найбільш значущою є Національна ліга міст, головним завданням якої є лобювання інтересів міст у Конгресі США і федеральному уряді. Вона об'єднує столиці штатів, найбільші міста та міську агломера-

цію. У кожному штаті є також своя ліга міст, отже, велике місто може входити одночасно і в лігу штату, і в Національну лігу. Для організації міжмуниципальної господарської співпраці та вирішення завдань, що стосуються інтересів декількох сусідніх муніципалітетів, у США створюють так звані спеціальні округи [6; 11].

У Німеччині в кожній федеральній землі існують: З'їзд міст (для міст не районного підпорядкування), Союз міст і громад (для муніципалітетів районного підпорядкування) і З'їзд районів (для районів). Загальнофедеральними об'єднаннями є Німецький союз міст і громад і Німецький з'їзд районів. Починаючи із 1950-х рр., у Німеччині діє Центр із питань удосконалення місцевого самоврядування, який фінансується за рахунок відрахувань комун. Він готує положення, які не мають нормативного характеру, але визнаються та використовуються практично всіма комунами. Зокрема, Центром був розроблений список повноважень місцевих адміністрацій, що об'єднані в тематичні розділи (управління, соціальна сфера, постачання й утилізація відходів тощо), якого в цілому дотримуються усі комуни [5]. Це показовий приклад саморегулювання діяльності комун.

Датські муніципалітети утворили Національну асоціацію місцевої влади, проте членство в ній добровільне, тому два муніципалітети так і не вступили до неї, хоча користуються перевагами, отриманими іншими муніципалітетами через свою асоціацію. У рамках діяльності Національної асоціації місцевої влади Данії свою діяльність здійснює Кредитна асоціація місцевої влади. Це некомерційна організація для стимулювання муніципалітетів до реалізації інвестиційних проектів. Засоби акумулюються із внесків муніципалітетів – учасників та державних субсидій [14, с. 23, 27].

В Іспанії існують такі асоціації, як синдикати комун. Це добровільні об'єднання, що створюються для спільного здійснення певних робіт, котрі належать до компетенції комун, зацікавлених у здійсненні такої співпраці. Синдикати комун – це міжмуниципальні асоціації зі статусом юридичної особи. Вони мають власні бюджети (з обов'язкових внесків членів-громад, субсидій із державного бюджету, позик, а також частково з платежів за користування послугами), але правом встановлювати власні податки не володіють.

Керують роботою синдикату комітет, що формується із представників громад, котрі входять до його складу, і голова синдикату. Особливо виділяються змішані синдикати, до яких можуть входити не лише муніципалітети, а й департаменти (територіальні одиниці, що належать до сфери державного управління), а також і громадські організації. Тобто така форма співпраці більше належить до міжсекторного співробітництва.

У Великобританії є асоціації графських, окружних і низових ланок муніципальної системи. Як правило, вони діють самостійно, підтримуючи зв'язки з міністрами центрального уряду.

У процесах реформування місцевого самоврядування в Польщі активно беруть участь чотири громадських організації (корпорації): Союз польських метрополій, що об'єднує 12 великих міст; Союз польських міст, що об'єднує понад 240 середніх міст; Союз польських городків, що об'єднує гміни з населенням менше ніж 40 тис. жителів; Союз сільських гмін, що об'єднує більше ніж 350 гмін. Ці організації уклали угоду про інтелектуальну співпрацю і виходять в Уряд зі спільними зверненнями з усіх питань, за якими досягають згоди [14, с. 37].

Водночас, як показує світовий досвід, для міжмуниципальної інтеграції не обов'язково створювати міжмуниципальні або надмуниципальні утворення. У значній кількості країн міжмуниципальна співпраця відбувається шляхом укладання угод про співпрацю між муніципалітетами. Основними напрямками такої співпраці є:

- купівля послуг "великого" муніципалітету декількома "маленькими" муніципалітетами;
- створення організацій із реалізації конкретних окремо взятих напрямів, до органів управління яких належать представники декількох муніципалітетів (типовими прикладами є компанії із забезпечення транспортними послугами);
- партнерство між декількома муніципалітетами в реалізації великих проектів.

Наприклад, у Фінляндії існують 262 спільних муніципальних об'єднання, які співпрацюють із питань електро- та водопостачання, професійної освіти, захисту дітей. Зокрема, об'єднання муніципалітетів із надання допомоги інвалідам охопили майже всю країну [14, с. 41].

У юридичному сенсі такі міжмуниципальні об'єднання є самостійними фінансовими й адміністративними органами. Вони не мають права встановлювати власні податки та формують свій бюджет із державних грантів і муніципальних внесків, розмір яких визначається муніципалітетами-учасниками.

У Франції комуни, будучи юридичними особами, мають право укладати між собою договори (угоди) про умови взаємодії при вирішенні тих чи інших проблем. Для Франції, як і для Європи в цілому, характерне міжрегіональне та міжмуниципальне партнерство у сфері інноваційної політики. Основними перевагами таких об'єднань є:

- найкраще використання загальних комунікацій і транспортної мережі;
- велика мобільність персоналу;
- можливість залучення більших ресурсів тощо.

Значну роль у міжмуниципальній співпраці у Франції займає прикордонне спів-

робітництво, тобто співпраця між муніципалітетами прикордонних територій різних країн. Прикордонна співпраця муніципальних утворень – важливий елемент їх організаційної самостійності, яка означає, що муніципалітети не лише мають свободу при визначенні своєї внутрішньої організації, а й мають право на кооперацію з іншими муніципальними утвореннями, у тому числі сусідніх держав. Як записано в Європейській хартії місцевого самоврядування (ст. 10), територіальним корпораціям має бути забезпечене право “на співпрацю при здійсненні їх повноважень, а також на вступ у рамках закону в асоціації з іншими територіальними корпораціями для здійснення завдань, які представляють спільний інтерес” [8, с. 7].

У Франції міжмуніципальна співпраця детально регламентується декількома законами. Ними закріплено такі поняття, як “співтовариство комун”, “міжмуніципальні агломерації”, визначено порядок створення публічно-правових структур міжмуніципальної співпраці з власним податковим режимом, а також міжкомунальних синдикатів.

У цій країні процеси міжмуніципальної інтеграції чітко координуються державою, яка іноді забезпечувала ці процеси майже примусово. Так, як зазначає Ш. Брешон-Муленс, у 1996 р. примусово були створені муніципальні об’єднання Бордо (об’єднані 27 комун), Страсбурга (27 комун), Ліона (55 комун) та Лілля (87 комун) [10, с. 289].

Міжмуніципальна кооперація у Німеччині досить часто супроводжується передачею певних завдань комунального самоврядування створеним міжмуніципальним організаціям або об’єднанням. При цьому дотримуються такі умови: значна частина відповідальності за реалізацію комунальних завдань, як і раніше, залишається за громадами; передаються завжди тільки окремі завдання; комуні мають можливість впливати на хід їх реалізації в об’єднанні, використовуючи свої права щодо участі в ухваленні рішень та контролі за їх здійсненням.

Кооперація – не лише право, а й у певних випадках обов’язок громад. Допустимість примусу до кооперації впливає з положень Основного закону країни у поєднанні з нормами земельних конституцій, що дозволяють законодавчу передачу окремих завдань общини більш високим рівням управління або спільне їх вирішення декількома громадами, якщо цього вимагають громадські інтереси. Таким чином, залежно від принципів і порядку об’єднання громад можна виділити добровільні й обов’язкові форми кооперації. Названий критерій їх класифікації, проте, не є єдиним [3].

На практиці в Німеччині на територіальному рівні вироблено різноманітні організаційно-правові форми міжмуніципальної кооперації, що здобули закріплення, переду-

сім, у законодавстві федеральних земель. Вони розрізняються за мірою формалізації, організаційною опрацьованістю, суб’єктами, рівнем, призначенням та правовою природою. Так, це можуть бути форми співпраці, що здійснюються на основі публічно-правового договору і не пов’язані зі створенням юридичної особи, або такі форми кооперації, які передбачають утворення об’єднання громад, наділеного правосуб’єктністю. Громадські союзи, які є юридичними особами, також дуже неоднорідні: одним з них передаються завдання зі здійснення місцевого самоврядування від власного імені замість громад-членів (адміністративні співтовариства громад у Баварії; об’єднані громади в Нижній Саксонії; цільові союзи), іншим – ні (асоціації громад і громадських об’єднань) [5].

Об’єднання громад, яким можуть бути передані повноваження місцевого самоврядування, організуються як корпорації публічного права; асоціації ж найчастіше створюються в приватноправових формах. Громадські союзи, яким делегуються окремі питання ведення громад, також відрізняються один від одного за обсягом та характером переданих повноважень і завдань: або їх коло не обмежується певною сферою ведення, формулюється універсально, або, навпаки, створення об’єднання пов’язане з реалізацією конкретного завдання місцевого господарства, у зв’язку з чим об’єднання розглядається також як форма господарської діяльності територіальних корпорацій (цільові союзи). Залежно від суб’єктів кооперації, разом із громадами, це можуть бути й об’єднання громад. Слід розрізняти міжгромадівську (міжмуніципальну) співпрацю низового (першого) і другого рівнів. Відповідно, розмежовуються й об’єднання громад першого рівня (адміністративні, відомчі співтовариства, що об’єднують громади у межах одного району) і другого рівня, наприклад, регіональні (ландшафтні) об’єднання в землі Північний Рейн-Вестфалія, союзи містобудівного планування, що об’єднують не лише громади, а й інші територіальні корпорації та сприяючи професійному здійсненню завдань, які не можуть бути ефективно виконані окремими територіями внаслідок їх недостатнього управлінського й економічного потенціалу [5, с. 3].

Досвід Росії у створенні нормативно-правових основ для функціонування міжмуніципального партнерства та їх практичній імплементації може бути вкрай корисним для України, оскільки, на відміну від нашої держави, у Росії ще у 2003 р. був прийнятий новий закон із питань діяльності місцевого самоврядування, в якому окремий параграф присвячено саме міжмуніципальному партнерству [8]. Законом не лише нормативно закріплено цей термін, а й визначено основні напрями та форми між-

муніципального співробітництва. Водночас цей закон має і певні недоліки, врахування яких також вважається нами важливим аспектом удосконалення вітчизняної нормативно-правової бази з питань функціонування та розвитку міжмуніципальної кооперації.

З кінця 80-х – початку 90-х рр. XX ст. у Росії почали стихійно виникати різні об'єднання муніципальних утворень (1986 р. – Асоціація сибірських і далекосхідних міст, 1990 р. – Союз міст північного Заходу Росії, 1991 р. – Асоціація Півдня Росії, Союз російських міст тощо).

Передумовами для такого об'єднання виступила спільна для багатьох муніципалітетів пострадянського простору ситуація неготовності представників органів місцевого самоврядування самостійно вирішувати нові виклики та проблеми, як-то організаційні, соціальні, економічні та фінансові. Саме це, на наш погляд, і послугувало активізації інтеграційних процесів у системі місцевого самоврядування країни.

На сьогодні всі об'єднання у системі місцевого самоврядування РФ умовно можна поділити на такі групи:

1) загальноросійські об'єднання (Союз російських міст, Російський Союз місцевих властей, Асоціація малих і середніх міст Росії). У кожне із цих об'єднань входять муніципальні утворення з більше ніж половини суб'єктів РФ;

2) об'єднання, що діють по всій країні, але котрі не здобули формального статусу загальноросійських організацій (Союз показних органів муніципальних утворень РФ, Асоціації сільських поселень РФ);

3) спеціалізовані об'єднання (Асоціація із соціально-економічної взаємодії малих і середніх міст Росії "Муніципальний економічний розвиток");

4) міжрегіональні асоціації (Асоціація Півдня Росії, Асоціація сибірських і далекосхідних міст, Союз міст Центру і північного Заходу Росії, Асоціація муніципальних утворень "Міста Уралу", Асоціація міст Поволжя та інші, які об'єднують муніципальні утворення одного чи двох федеральних округів);

5) регіональні асоціації (об'єднують муніципалітети всередині суб'єктів РФ) [7].

Одне й те саме муніципальне утворення Росії, як і в українській практиці, може належати до різних об'єднань, що власне досить часто і відбувається. Наприклад, велике місто може одночасно входити в Союз російських міст, одну з міжрегіональних асоціацій і регіональну асоціацію того суб'єкта РФ, де це місто розташоване.

Найбільш очевидним, виходячи із вищезазначеного Закону "Про загальні принципи організації місцевого самоврядування в Російській Федерації", є розділення муніципальної співпраці на обов'язкову та добровільну.

Відповідно до ч. 1 ст. 66 вказаного Закону, у кожному суб'єкті Російської Федерації утворюється рада муніципальних утворень суб'єкта Російської Федерації. Ця норма, очевидно, має імперативний характер. Формулювання цієї норми передбачає обов'язковість створення ради муніципальних утворень у всіх суб'єктах РФ. Із цієї обов'язковості, у свою чергу, випливає обов'язковість входження в раду муніципальних утворень суб'єкта РФ усіх муніципальних утворень, що діють у ньому. Припущення про допустимість відмови окремих муніципальних утворень від входження у вказану раду може мати такі наслідки, що стане реальною допустимість такої відмови з боку всіх муніципальних утворень або всіх, крім одного. Обидва ці варіанти протидіють обов'язковості існування рад муніципальних утворень у всіх суб'єктах РФ.

Таким чином, створення рад муніципальних утворень Російської Федерації є обов'язковим. На відміну від цього, ч. 1 ст. 67 вищезазначеного Закону встановлює, що ради муніципальних утворень суб'єктів Російської Федерації можуть утворити єдине загальноросійське об'єднання муніципальних утворень. Відповідно до ч. 1 ст. 68, представницькі органи муніципальних утворень для спільного вирішення питань місцевого значення можуть приймати рішення про організацію, створення міжмуніципальних господарських товариств у формі закритих акціонерних товариств і товариств з обмеженою відповідальністю, а відповідно до ч. 1 ст. 69, – створення некомерційних організацій у формі автономних некомерційних організацій і фондів. У вказаних випадках міжмуніципальна співпраця, абсолютно очевидно, має добровільний характер [8].

Після ухвалення нового Федерального Закону, що згадувався нами вище, ряд його російських коментаторів висловлювали думку про деяку суперечність його положень принципу самостійності місцевої самоврядності. Так, А. Подсумкова зазначила, що "на відміну від попереднього закону, новий Закон про місцеве самоврядування від 2003 р. містить імперативну норму, згідно з якою, в кожному суб'єкті Російської Федерації в обов'язковому порядку утворюється рада муніципальних утворень. Таким чином, порушуються принципи самостійності та добровільності при об'єднанні муніципальних утворень, але досягається впорядкування існуючої системи асоціацій муніципальних утворень" [4, с. 2–3].

Дійсно, не можна не погодитись з автором вищезазначеного твердження, що наявне певне порушення принципу самоврядності та самостійності територіальних громад, але водночас цим Законом було впорядковано та законодавчо закріплено інтеграційну діяльність органів місцевого самоврядування. Хоча переважна більшість ро-

сійських науковців наголошує на тому, примус не може сприяти розвитку.

Отже, досвід РФ для України є корисним у двох аспектах:

1) можливості нормативного впорядкування інтеграційних процесів у системі місцевого самоврядування, забезпечення якісного функціонування та розвитку міжмуниципальної співпраці;

2) спроб влади не лише координувати, а й контролювати всі процеси міжмуниципального співробітництва.

Якщо перший пункт є вкрай корисним для вивчення та застосування, то останній також слід враховувати, але вже з метою недопущення втрати одного з основних принципів місцевого самоврядування – самостійності територіальних громад у вирішенні питань місцевого значення.

Висновки. Міжмуниципальна співпраця вже довела свою важливу роль у процесах соціально-економічного та культурного розвитку територіальних громад, про що свідчить зарубіжний досвід. Водночас у значній кількості країн вона почала активно розвиватись після нормативно-правового й організаційного забезпечення з боку держави, яка, як у випадку із Францією, Німеччиною, Росією та іншими країнами, активізувала ці процеси майже примусово.

Процеси примусової активізації міжмуниципальної співпраці існували й у Росії. Досвід Росії у створенні нормативно-правових основ для функціонування міжмуниципального партнерства та їх практичної імплементації може бути вкрай корисним для України, оскільки, на відміну від нашої держави, у Росії ще у 2003 р. був прийнятий новий закон із питань діяльності місцевого самоврядування, в якому окремих параграфів присвячено саме міжмуниципальному партнерству.

У значній кількості європейських країн на сьогодні органам місцевого самоврядування надані майже необмежені повноваження, що стосується територіального розвитку. Вони мають право приймати будь-які рішення. Водночас певна система контролю залишається, як це і має бути у демократичній державі, – всі акти органів місцевого самоврядування підлягають юридичному контролю.

Особливе місце серед усіх форм міжмуниципальної співпраці займає транскордонне співробітництво, зокрема євро регіони. Зарубіжний досвід показує необхідність широкого застосування різноманітних методів і механізмів транскордонного співробітництва заради розвитку прикордонних територій спільними зусиллями територіальних громад різних країн, що граничать між собою.

Подальших наукових розробок потребує питання не лише врахування зарубіжного досвіду з питань міжмуниципального співробітництва, а й інституціоналізації цих

процесів, розробки комплексного теоретико-методологічного забезпечення цих процесів.

Список використаної літератури

1. Міжмуниципальне співробітництво: навч. посіб. / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України; [уклад.: В.М. Вакуленко, О.С. Ігнатенко, Г.А. Борщ та ін.]. – К.: Фенікс: НАДУ, 2012. – 391 с.
2. Назаров И.О. Особенности региональной политики Франции [Электронный ресурс] / И.О. Назаров. – Режим доступа: <http://ego.uara.ru/issue/2012/04/08/>.
3. Основный Закон Германии [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.documentarchiv.de/brd/1949/grundgesetz.html>.
4. Подсумкова А.А. Комментарий к Федеральному закону "Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации" [Электронный ресурс] / А.А. Подсумкова, С.Е. Чаннов. – Режим доступа: <http://bookos.org/g/Подсумкова%20А.А.>
5. Приграничное сотрудничество муниципальных образований в системе межгосударственных и межмуниципальных связей: значение немецкого и европейского опыта для российской теории и практики [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.advo.irk.ru/150-prigranichnoe-sotrudnichestvo-municipalnyh-obrazovanij-v-sisteme-mezhgosudarstvennyh-i-mezhmunicipalnyh-svyazey-znachenie-nemeckogo-i-evropejskogo-opytadlya-rossijskoj-teorii-i-praktiki.html>.
6. Развитие межмуниципального сотрудничества: вітчизняний та зарубіжний досвід: посібник / [В.В. Толкованов, Р. Герцог, А.К. Гук та ін.; за ред. В.В. Толкованова]. – К.: Крамар, 2011. – 262 с.
7. Серебренникова А.С. О формах межмуниципального сотрудничества: Опыт России и Франции / А.С. Серебренникова // Сибирский юридический вестник. – 2004. – № 3.
8. Федеральный закон "Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации" от 06.10.2003 г. № 131-ФЗ. Принят ГД ФС РФ 16.09.2003 ред. от 03.11.2010 р. – М.: Проспект, 2010.
9. Федеральный закон "Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации" от 28 августа 1995 г. № 154-ФЗ (с изменениями и дополнениями) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://base.garant.ru/10104758/>.
10. Brechon Moulènes. Les organisations intercommunales / Moulènes Brechon. Paris, 1988. – С. 289.
11. Intermunicipal co-operation. Manual of the European Committee on Local and Regional Democracy (CDLR). Prepared

- with the collaboration of Clotilde Deffigier (France), 2008. – 45 p.
12. French intermunicipal institutions as political levels? Institutionalization and governance in the greater Chambéry. David Guiranger, LATTIS – ENPC, Proposal for Workshop n°23 – “Governing the metropolis”. ECPR – Uppsala, 2004. – 12 p.
  13. Inter-municipal cooperation [Toolkit manual]. Local Government and Public Service Reform Initiative, Council of Europe, 2010. – 105 p.
  14. Inter-municipal cooperation in Europe. New approaches of realization. [Manual]. – Luxembourg, 2001. – 59 p.
  15. Положення про громадські землі Північний Рейн – Вестфалія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://de.wikisource.org/wiki/Verfassung_des_Landes_Nordrhein-Westfalen.

Стаття надійшла до редакції 02.03.2013.

Оленковская Л.П. Зарубежный опыт организации и эффективного функционирования межмуниципального сотрудничества

Данная статья посвящена исследованию вопросов зарубежного опыта организации и эффективного функционирования межмуниципального сотрудничества (ММС), исследуются основные подходы к организации ММС и отдельные нормативно-правовые положения.

Ключевые слова: межмуниципальное сотрудничество, местное самоуправление, межрегиональное и трансграничное сотрудничество.

Olenkovskaya L. Foreign experience of the organization and the effective functioning of inter-municipal cooperation

This article is devoted to the actual research questions concerning formation and manifestation of intermunicipal cooperation in individual countries, where this form actively functions. So, the topicality of this article is apparent.

The article discusses the practices of foreign countries concerning integration of municipal formations in alliances and associations; possibility of use this practice in Ukrainian legislative sphere. Great attention was paid to the international practice in the organization and support of local communities' cooperation, the most perspective to repeated use organizational forms of intermunicipal cooperation in Ukraine were examined in this work.

Some aspects concerning institutionalization of local governments' cooperation are considered. Specific attention was paid to the experience of European countries, which are unitary in their forms. It was analyzed both the performance of special formations – associations, corporations, alliances, which have the status of legal persons; and the performance of local community associations on the contractual basis.

The article showed the problems, faced by countries with extensive experience in intermunicipal cooperation, concerning the introduction of this form of integration at the local level.

The author analyzed a large number of scientific sources both foreign and Ukrainian authors. The basic forms of cooperation were investigated, they are:

- Purchase of “large” municipality services by “small” municipalities;
- The creation of organizations for the implementation of specific areas or projects, controls which include representatives from several municipalities (typical examples are the companies which provide transport services);
- Partnership between several municipalities in the implementation of great projects.

The problem which is set in the article has a reasonable connection both with scientific and practical tasks of today's Ukraine.

Key words: inter-municipal cooperation, local self-government, interregional and trans-boarder cooperatin.